

Dutka Khrystyna

postgraduate student, faculty of economics and management Lviv national university of veterinary medicine and biotechnologies named after S.Z. Hzhyskyi, Ukraine

Miniv R. M.

associate professor of the department of management Lviv national university of veterinary medicine and biotechnologies named after S.Z. Hzhyskyi, Ukraine

**ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

**INVESTMENT ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES UNDER
MARTIAL LAW CONDITIONS**

Залучення фінансових ресурсів і забезпечення їх ефективного використання в різних галузях народного господарства, особливо в агропромисловому комплексі, є головними завданнями, що стоять сьогодні на всіх рівнях.

Роль інвестиційного розвитку в структурі суспільного відтворення полягає в трансформації додаткового капіталу для оновлення та вдосконалення основних факторів виробництва — основних фондів і праці шляхом удосконалення техніки, технології та організації праці.

Одним із напрямів підвищення ефективності виробництва в аграрних підприємствах різних форм власності та організаційно-правових форм є посилення інвестиційної діяльності в усіх галузях АПК. Активізація інвестиційної діяльності є не лише головною умовою виходу аграрного виробництва з глибокої кризи, але стає найважливішим визначальним фактором його подальшого розвитку.

На сьогоднішній день, в зв'язку зі збройною агресією російської федерації, держава перестала здійснювати великомасштабні прямі інвестиції у всіх сферах економіки в тому числі і в аграрному секторі; близько 80% обсягу капітальних вкладень фінансуються за рахунок власних коштів підприємств, позабюджетних фондів і позик[1].

В умовах воєнного часу склалася ситуація, велике значення мають наступні економічні та політичні наслідки: – подальше підвищення цін на продовольство (ціни на продукти харчування та корми можуть зрости на 20%); – глобальний стрибок інфляції; – постійна небезпека (руйнування інфраструктури, втрати значних територій посівних площ тощо) [3].

Існує декілька варіантів інвестування аграрних підприємств та створення агропромислових формувань в АПК. Перший, найпоширеніший варіант – це залучення інвесторів через загальнодержавні структури управління (обласні, районні органи влади) з їхньою фінансовою участю в статутному капіталі агропромислової інтегрованої структури, яка буде формуватися. Іншим способом інвестування в аграрний сектор є власний вихід великих приватних компаній у сільське господарство та вкладення капіталу в розвиток сільськогосподарського виробництва на взаємовигідних умовах.

Аграрні підприємства стали цікавими для промислових інвестицій: не сезонних запозичень (хоча останнє останніми роками теж набуло досить широкого поширення), а передусім організації внутрішнього виробництва несільськогосподарськими компаніями. Звичною практикою стали інвестиції та організація великого виробництва. Несільськогосподарські приватні компанії стають інвесторами, тоді як раніше інтеграційні зв'язки здебільшого ініціювали самі фермери (переробка на місці) або регіональні органи влади як допомога фермерам.

Сенс розглянутих процесів полягає в тому, що несільськогосподарські компанії почали не тільки активно інвестувати в сільське господарство (кредити в різних формах), але й почали самостійно займатися виробництвом аграрної продукції.

Аналіз показує, що «вхід інвестора в сільське господарство» є значною мірою суперечливим. З одного боку, створення агропромислових структур через недосконалість ринку та високий ризик невиконання ринкових контрактів дає змогу зменшити трансакційні витрати на доведення продукції до споживачів, залучити додаткові інвестиції в сільськогосподарське виробництво

і тим самим освоєння раніше занедбаних земель, впровадження нових технологій і методів господарювання.

Але з іншого боку, з приходом інвесторів часто обмежується самостійність безпосередніх фермерів, збільшується їхня власність, особливо на землю, підвищується рівень монополізації ринку. Крім того, інвестори економлять на розвитку соціальної та інженерної інфраструктури. Надмірна концентрація землі та майна у власності фізичних та юридичних осіб створює проблеми в управлінні інтегрованими структурами та стимулюванні праці працівників сільського господарства.

У переважній більшості випадків у навчальній та науковій літературі під інвестиціями розглядають лише фінансове фінансування. Вкладення інших видів ресурсів: часу, зусиль, здоров'я, іншого – залишається поза увагою. Водночас консультанти з реалізації інвестиційних проєктів стверджують, що спочатку слід вкласти зусилля та час. Про гроші слід думати в останню чергу. Якщо правильно докладено час та зусилля, гроші потім самі «підтягуються» [2].

Дослідження фінансових ринків показали, що традиційне джерело фінансування агросектору – кредитування – наразі використовується недостатньо. З одного боку, через високі відсотки за кредитами фермери значно менше зверталися до банків за фінансуванням. З іншого боку, на думку експертів, українське бізнес-спільнота дуже звузилося. Зменшилася кількість банків та інвестиційних компаній. З аграрним сектором продовжують співпрацювати лише деякі фінансові установи.

Потенційні інвестори в сільське господарство повинні добре розуміти податковий режим, державні субсидії, регуляторний захист і мати гарантовані чіткі інвестиційні проєкти.

Список використаних джерел:

1. Білоус, С., & Новотний, С. (2023). Проблеми інвестування регіонального АПК в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-49>

2. Інвестування в аграрний сектор економіки в умовах кризи. URL: <https://ijoness.com/resources/html/article/details?id=155342&language>

3. Попова, О., Коцюбинська, Л., & Скубій, О. (2023). Інвестиційна діяльність в сільському господарстві в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*, (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-49>

Dzaha Volodymyr

doctor of philosophy in public management and administration, assistant of the department of parliamentarism of the educational and scientific, Institute of public administration and civil service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine <https://orcid.org/0000-0003-2745-4187>.

СПІВРОБІТНИЦТВО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД – ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ COOPERATION OF TERRITORIAL COMMUNITIES IS AN EFFECTIVE TOOL FOR REGIONAL DEVELOPMENT

Для обґрунтування ролі територіальних громад у процесах поглиблення самоврядування, а також нових можливостей співробітництва та визначення функціональності у перспективі необхідно розуміти управлінські й історичні передумови посилення їх повноважень. Місцеве самоврядування в будь-якій країні передбачає: визнання за кожною територіальною громадою власних повноважень; самостійність місцевої влади в межах виконання власних повноважень; організаційну автономність місцевої влади у системі управління державою і взаємодію з органами державної влади у здійсненні спільних завдань і функцій; відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування перед територіальною громадою; відповідність матеріальних та фінансових ресурсів повноваженням місцевої влади; державну гарантію місцевого самоврядування [4, с. 295]. Важливим моментом самоврядування громади, виходячи з наведених вище положень, є її право на співробітництво, насамперед, з органами державної влади. Це створює додаткові можливості